

ضابطین داد گستری در حقوق ایران

حیدر رهبری فر
علی بنی باقری



فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۴	بخش اول: کلیات
۱۴	● فصل اول: تعریف ضابطین دادگستری و اصول حاکم بر آن
۱۴	مبحث اول: تعریف ضابطین دادگستری
۱۴	بند اول - ضابطان دادگستری و وظایف آنان
۱۵	الف - ضابطان عام
۱۵	ب - ضابطان خاص
۲۱	● فصل دوم - فرمان هشت ماده امام خمینی (ره)
۲۶	● فصل سوم - ضابطین دادگستری در قانون اساسی
۲۹	● فصل چهارم - ضابطین دادگستری در قانون آیین دادرسی کیفری (مصوب ۱۳۹۲)
۲۹	مبحث اول - ضابطین دادگستری و مجازات تخلف
۳۰	مبحث دوم - تکلیف ضابطین در برخورد با جرایم مشهود و غیرمشهود
۳۰	بند اول - جرایم غیرمشهود
۳۱	بند دوم - جرایم مشهود
۳۲	بند سوم - تکلیف ضابطین در مواردی که وقوع جرم مشکوک است
۳۲	بند چهارم - تحقیقات مقدماتی ضابطین و نحوه تحت نظر قراردادن متهم
۳۳	بند پنجم - انجام تحقیقات به وسیله قاضی دادگاه یا ضابطین
۳۴	بند ششم - تکلیف ضابطین و تبعیت از دستورات مقام قضایی در جرایم منافی عفت
۳۴	بند هفتم - مقاومت در برابر قضات و تکلیف مأمورین

بند هشتم - ممنوعیت تعطیل کردن تحقیقات	۳۴
بند نهم - جهات قانونی شروع به تحقیقات	۳۵
بند دهم - اعلام و اطلاع به وسیله ناظر وقوع جرم	۳۵
بند یازدهم - هویت گزارش دهندگان جرم	۳۶
مبحث سوم - اقدامات لازم برای تشخیص هویت توسط ضابطین	۳۶
مبحث چهارم - نحوه انحصار و جلب متهم و اقدامات ضابطین	۴۰
بند اول - احضار متهم	۴۰
بند دوم - جلب متهم	۴۱
بند سوم - اقدام ضابطین پس از بدوخت بر گ جلب	۴۲
بند چهارم - احضار اشخاص به تشخیص قاضی و توسط ضابطین	۴۳
بند پنجم - شروع و توقف اجرای حکم	۴۵
● فصل پنجم - آیین نامه اجرایی احراز عنوان متهم دادگستری (مصوب ۱۳۹۴)	۴۸
مبحث اول - کلیات آیین نامه	۴۸
بند اول - تعاریف	۴۸
بند دوم - آموزش	۴۹
بند سوم - صدور کارت ویژه ضابط دادگستری	۵۱
بند چهارم - مسائل اجرایی	۵۲
مبحث دوم - دستورالعمل (جنبه های حفاظتی مراحل معرفی و صدور کارت ضابطان امنیتی) ...	۵۴
● فصل ششم - آیین نامه اجرایی تبصره ماده ی ۱۳۰ شرح وظایف و بررسی صحنه جرم	۵۶
مبحث اول - تعاریف و کلیات	۵۶
مبحث دوم - شرح وظایف اشخاص و بررسی صحنه جرم	۵۸

● فصل هفتم - آیین‌نامه اجرایی (نحوه برگزاری دوره‌های آموزشی حین خدمت ضابطان نظامی)

مصوب ۱۳۹۷/۹/۱۸ ۶۴

● فصل هشتم - بخشنامه به دادگاه‌ها جهت سرنوشت زندانیان ۶۹

بخش دوم ۷۰

● فصل اول - تعریف ضابطین دادگستری و اصول حاکم بر آن در قانون مجازات اسلامی

(مصوب ۱۳۹۲) ۷۰

● فصل دوم - قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران ۷۸

مبحث اول - کلیات ۷۸

مبحث دوم - شرایط عمومی استخدام و طبقه‌بندی ۷۹

بند اول - شرایط عمومی استخدام ۸۱

مبحث سوم - سازمان و طبقه‌بندی ۸۵

مبحث چهارم - آموزش ۸۶

مبحث پنجم - ترفیعات، ارزشیابی و انتصابات ۱۰۱

بند اول - ترفیعات و ارزشیابی ۱۰۱

بند دوم - انتصابات ۱۱۲

مبحث ششم - وضعیت خدمتی کارکنان ۱۱۳

مبحث هفتم - امور انضباطی، تشریفات، تنبیهات و نحوه رسیدگی به شکایات ۱۲۰

بند اول - امور انضباطی، تشریفات، تنبیهات ۱۲۰

بند دوم - پایان خدمت ۱۲۶

مبحث هشتم - دریافتی کارکنان ۱۳۸

بند اول - حقوق	۱۳۸
مبحث نهم - فوق العاده های شغل	۱۴۴
بند اول - تعاریف و توضیحات	۱۴۴
بند دوم - کسورات	۱۴۶
بند سوم - دریافتی ماهانه کارکنان در موارد خاص	۱۴۶
بند چهارم - سایر پرداخت ها	۱۴۷
مبحث دهم - حقوق بازنشستگی، وظیفه و مستمری	۱۴۸
مبحث یازدهم - امور خدماتی کارکنان و سایر مواد تکمیلی	۱۵۵
بند اول - امور خدماتی کارکنان	۱۵۵
بند دوم - مواد تکمیلی	۱۵۶
● فصل سوم - قانون دادرسی نیروهای مسلح - جمهوری اسلامی (مصوب ۱۳۶۴/۲/۲۲) با اصلاحات سال ۱۳۶۸)	۱۶۰
● فصل چهارم - قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۷)	۱۶۱
مبحث اول - تکلیف وزارت کشور در ادغام نیروهای انتظامی	۱۶۱
مبحث دوم - تعریف نیروی انتظامی	۱۶۱
مبحث سوم - مأموریت و وظایف نیروی انتظامی	۱۶۲
مبحث چهارم - سازمان حفاظت اطلاعات و سازمان عقیدتی سیاسی	۱۶۶
بند اول - ضوابط استخدام و حقوق و مزایا	۱۶۶
مبحث پنجم - شرایط عضویت در نیروی انتظامی و سایر موارد	۱۶۶
● فصل پنجم - آیین نامه اجرایی «قانون الحاق سه تبصره به بند (۱۲) ماده (۴) قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران» مصوب ۱۳۹۶	۱۶۸

بخش سوم	۱۷۰
● فصل اول - قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح	۱۷۰
مبحث اول - مواد عمومی	۱۷۰
مبحث دوم - جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی	۱۷۶
مبحث سوم - جرایم برخلاف تکالیف نظامی	۱۸۱
مبحث چهارم - فرار از خدمت	۱۸۹
بند اول - فرار در زمان صلح	۱۸۹
بند دوم - فرار در زمان جنگ و درگیری های مسلحانه	۱۹۱
بند سوم - مقررات مستتر	۱۹۳
مبحث پنجم - گزارش خلاف واقع	۱۹۵
مبحث ششم - تقلب و دسیسه	۱۹۶
بند اول - در امور نظام وظیفه و تصدیق نامه های خلاق واقع	۱۹۶
مبحث هفتم - فروش و حیف و میل و واگذاری اموال نظامی و اموال نیروهای مسلح	۱۹۷
مبحث هشتم - سرقت	۱۹۸
مبحث نهم - آتش زدن و تخریب و اتلاف	۱۹۹
مبحث دهم - سوء استفاده و جعل و تزویر	۲۰۰
مبحث یازدهم - ارتشاء، اختلاس و اخاذی	۲۰۴
مبحث دوازدهم - استفاده غیرقانونی البسه رسمی با علائم و نشان ها و مدال های نظامی	۲۰۷
مبحث سیزدهم - سایر مقررات	۲۰۸
● فصل دوم - قانون آیین دادرسی جرایم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی	۲۱۱
مبحث اول - آیین دادرسی جرایم نیروهای مسلح	۲۱۱

۲۱۱	 کلیات - بند اول
۲۱۲	 میبحث دوم - تشکیلات دادسرا و دادگاه‌های نظامی
۲۱۶	 میبحث سوم - صلاحیت
۲۱۸	 میبحث چهارم - کشف جرم و تحقیقات مقدماتی
۲۱۸	 بند اول - ضابطان نظامی و تکالیف آنان
۲۲۱	 بند دوم - کار بناسی
۲۲۱	 بند سوم - احضار
۲۲۲	 بند چهارم - قرار بازداشت
۲۲۴	 بند پنجم - مرور زمان
۲۲۵	 میبحث پنجم - وکالت در دادسرا و دادگاه نظامی
۲۲۵	 میبحث ششم - ترتیب رسیدگی صدور و ابلاغ رأی
۲۲۷	 میبحث هفتم - تجدید نظر و اعاده دادرسی
۲۲۸	 میبحث هشتم - اجرای احکام
۲۲۹	 میبحث نهم - زندان‌ها و بازداشتگاه‌های نظامی
۲۳۰	 میبحث دهم - دادرسی الکترونیکی
	● فصل سوم - قانون تشکیل هیأت‌های انضباطی رسیدگی به شکایات و تالافات کارکنان
۲۳۷	 نیروهای مسلح مصوب ۱۳۹۶/۲/۱۳
۲۳۷	 میبحث اول - کلیات
۲۳۹	 میبحث دوم - هیأت بدوی
۲۳۹	 بند اول - ترکیبات هیأت
۲۴۳	 بند دوم - حدود صلاحیت

۲۴۴	بند سوم - نحوه رسیدگی
۲۴۶	مبحث سوم - هیأت تجدید نظر
۲۴۶	بند اول - ترکیب
۲۴۹	بند دوم - حدود صلاحیت
۲۴۹	مبحث چهارم - مقررات مشترک
۲۵۲	مبحث پنجم - شکایات
۲۵۳	مبحث ششم - سایر مقررات
	● فصل چهارم - بخشنامه شماره ۱/۷۸/۱۳۶۳۶ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۹ ریاست محترم قوه قضاییه
۲۵۵	به دادگستری‌های استان‌ها و شهرستان‌ها
۲۵۶	● فصل پنجم - قانون بکارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری
	● فصل ششم - آیین نامه اجرایی ترسوع ماده ۱۵۱ قانون به کارگیری سلاح توسط مأمورین
۲۶۲	نیروهای مسلح در موارد ضروری
۲۶۴	● فصل هفتم - قانون «تعیین حدود صلاحیت ادعرا و دادگاه‌های نظامی کشور»
	مبحث اول - قانون تعیین حدود صلاحیت دادسرا و دادگاه‌های نظامی کشور قانون تفسیر
۲۶۵	ماده ۳ مصوب ۱۳۷۳/۵/۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام
۲۶۵	مبحث دوم - نظر مجمع تشخیص مصلحت نظام
۲۶۷	● فصل هشتم - قانون حمایت قضایی از بسیج مصوب ۱۳۷۱
۲۶۹	● فصل نهم - آیین نامه اجرایی «قانون حمایت قضایی از بسیج» مصوب ۱۳۷۲
۲۷۳	● فصل دهم - قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب ۱۳۹۴
۲۸۳	● منابع

مقدمه :

ضابطین دادگستری به عنوان بازوی اجرایی نظام قضایی نقش عدیده‌ای در گسترش عدل و آزادی‌های مشروع و کشف جرم و تعقیب و مجازات مجرمین و پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین و در نهایت دستیابی به عدالت کیفری و نزدیک شدن هر چه بیشتر به نظام کیفری مطلوب و کارآمد را دارند.

قطع بدین دستاوردهای فوق محقق نخواهد گردید، مگر به کمک ضابطین دادگستری، که آنان را به حق می‌توان به قدرتمند دستگاه‌های قضایی در اجرای قانون و گسترش عدالت و تأمین امنیت و آسایش عامی به حساب آورد.

آنچه مسلم است، اولین برخورد مقامات قانونی با جرایم ارتكابی، توسط ضابطین دادگستری صورت می‌پذیرد و به عقیده متخذه همان علوم جرم‌یابی، چنانچه این برخورد اولیه، توأم با دقت، هوشیاری، نکته‌سنجی و ارتباط مسموقه‌یابی باشد، سنگ بنای اولیه پرونده کیفری، کج نهاده خواهد شد و قاضی نیز که مدارک مکتوب در پرونده بیشترین ادله او برای تصمیم‌گیری است، به سبب سستی دلایل و مدارک جمع‌آوری شده، اراصه‌آور، ای متناسب عاجز مانده و در این رهگذر، اهداف مجازات که عبارت است از تنبیه مقصر، اعاده ایستادگی، تشفی خاطر مجنی علیه و سایر امور، حاصل نمی‌شود و نتیجه آن، تخریب مجرمین و ریاضت و دلسردی مردم نسبت به دستگاه‌های امنیتی، انتظامی و قضایی خواهد بود که اثر مستقیمی بر افکار مردم نسبت به حکومت خواهد داشت.

در این کتاب سعی شده است در حد امکان، جایگاه قانونی ضابطین دادگستری، حقوق و تکالیف آنان جمع‌آوری و در مجموعه واحد ارائه گردد.